

Του Κώστα Σημίτη

Η ανησυχία για τις σχέσεις Ελλάδας - ευρωζώνης αυξάνεται και πάλι. Η νέα ένταση ήταν προβλέψιμη. Η μεν Ελλάδα προχωρεί το πρόγραμμα προσαρμογής της, η δε ευρωζώνη δεν είναι ακόμη έτοιμη να διαμορφώσει τη μελλοντική πολιτική της και να δώσει σαφείς και οριστικές απαντήσεις στο ελληνικό πρόβλημα.

Ήταν φανερό εδώ και καιρό ότι δεν θα συνέπιπταν τα χρονικά σημεία όπου η μεν Ελλάδα θα χρειαζόταν σαφείς απαντήσεις για τα ερωτήματα που αφορούσαν το χρηματοδοτικό κενό και τη βιωσιμότητα του χρέους της, η δε ευρωζώνη δεν θα είχε ολοκληρώσει την εσωτερική της διαπραγμάτευση για να χειριστεί τα θέματα αυτά. Εμφανής αιτία, οι γερμανικές εκλογές του Σεπτεμβρίου. Το κόμμα της κυρίας Μέρκελ δεν ήθελε πριν από τις εκλογές να δεσμευτεί σε συνολικές λύσεις με αρνητική εκλογική απήχηση.

Παρ' όλη τη νίκη των Χριστιανοδημοκρατών, το αποτέλεσμα των εκλογών επέβαλε στους νικητές τη συνέχιση της στάσης αναμονής. Οι ευρωσκεπτικιστές εξασφάλισαν ένα αναπάντεχο ποσοστό. Οι πιθανότερες να βελτιώσουν τη θέση τους στις ευρωεκλογές είναι μεγάλες. Ο κίνδυνος αντιμετώπιστηκε από τη γερμανική ηγεσία με την αναβολή των κρίσιμων αποφάσεων.

Ταυτόχρονα, αυξάνονται οι διαφωνίες και οι αντικρουόμενες μεταξύ των μελών της ΟΝΕ απόψεις για το πώς θα επιτευχθεί η αναγκαία οικονομική διακυβέρνηση της ζώνης του ευρώ και πώς θα ελεγχθούν υπάρχοντα και μελλοντικά χρέη. Η προβλεπόμενη διαπραγμάτευση για μια συνολική λύση των προβλημάτων μέχρι το τέλος του 2014 εγκαταλείφθηκε.

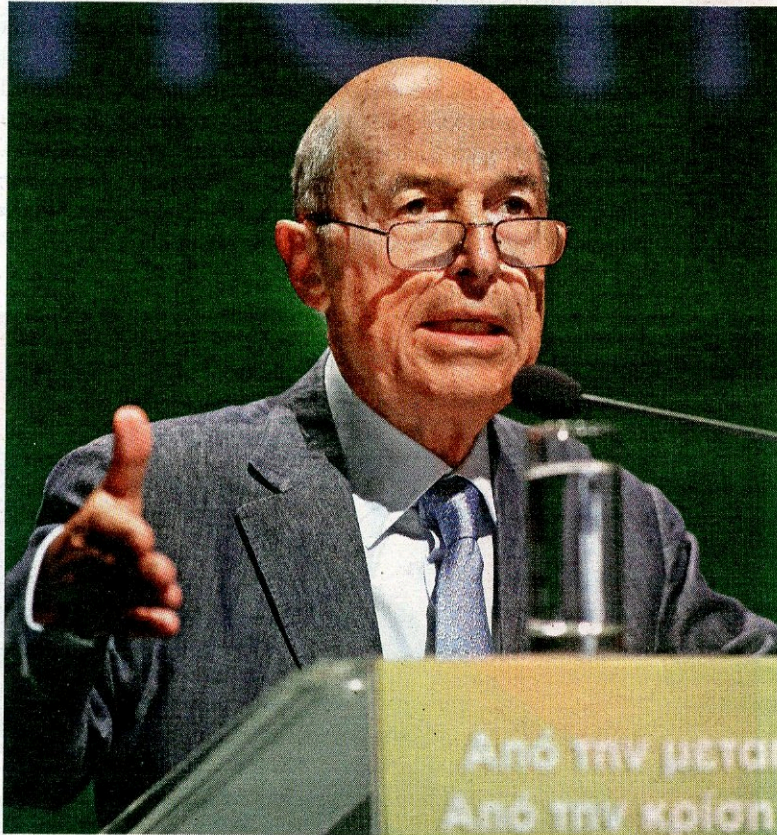
Ορισμένες χώρες-μέλη, με επικεφαλής τις Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία κ.ά., επιθυμούν ουσιαστική συμπλήρωση της ΟΝΕ με στοιχεία οικονομικής, δημοσιονομικής, τραπεζικής και τελικά πολιτικής ενοποίησης, ενώ κάποιες άλλες, με επικεφαλής τη Γερμανία, έχουν κατεβάσει αισθητά τον δείκτη των φιλοδοξιών.

Κατόπιν τούτου, φαίνεται ότι αυτό που θα επιδιωχθεί είναι κυρίως η προώθηση της τραπεζικής ένωσης με την υιοθέτηση του «ενιαίου μηχανισμού εκκαθάρισης» των τραπεζών και η θέσπιση των λεγόμενων «συμβατικών πλαισίων»: ένα είδος μνημονίων που θα συνάπτονται μεταξύ κρατών-μελών της ευρωζώνης και Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την προώθηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων.

Η Ένωση θα χρηματοδοτεί κυρίως τις χώρες που θα προχωρούν τις

Ηρωική έξοδος;

► Πολιτική διαπραγμάτευση εδώ και τώρα για το σύνολο του προβλήματος, όπως το επιδιώκει η ελληνική κυβέρνηση, δεν θεωρείται τώρα δυνατή

ICOM / Γ. ΜΑΚΟΣ

συμφωνούμενες μεταρρυθμίσεις. Για να αντιμετωπιστεί το ελληνικό πρόβλημα, θα εφαρμοστεί εν τω μεταξύ πιθανότατα μια τακτική καθυστέρησης, επιμονής σε πλήρη εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Ελλάδας και ενδιάμεσων λύσεων.

Πολιτική διαπραγμάτευση εδώ και τώρα για το σύνολο του προβλήματος, όπως το επιδιώκει η ελληνική κυβέρνηση, δεν θεωρείται τώρα δυνατή. Οι λύσεις θα είναι «τεχνικές, μεταβατικές», έως ότου υπάρξουν κοινά αποδεκτές απαντήσεις για τη μεταχείριση των υπέρμετρων χρεών των μελών, αν τελικά υπάρξουν.

Η στάση του ΔΝΤ

Το πρόβλημα περιπλέκει η στάση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Το ΔΝΤ, επικαλούμενο το καταστατικό του, δηλώνει ότι δεν πρόκει-

ται να συνεχίσει τη χρηματοδότηση της Ελλάδας, γιατί το χρέος της δεν είναι βιώσιμο. Αιται η ευρωζώνη να πάρει μέτρα, όπως είχε υποσχεθεί, για να καταστήσει το χρέος βιώσιμο. Η ευρωζώνη πράγματι έχει υποσχεθεί τον Νοέμβριο του 2012 να συμπαρασταθεί στην Ελλάδα. Η υλοποίηση της υπόσχεσης αυτής θα διευκόλυε την αναγνώριση από πλευράς ΔΝΤ της βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους. Η ευρωζώνη υποστηρίζει όμως τώρα ότι η «συμπάρσταση» δεν είναι άμεσα αναγκαία, μια που το πρόγραμμα προσαρμογής δεν έχει ολοκληρωθεί και η Στατιστική Υπηρεσία της Ε.Ε. δεν έχει ακόμη πιστοποιήσει την επίτευξη του πρωτογενούς πλεονάσματος για το τρέχον έτος.

Πρόβλημα δεν αποτελεί, λοιπόν, μόνο η αδυναμία της Ελλάδας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της

αλλά και η αδυναμία της ευρωζώνης να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ της περιφέρειάς της και του πυρήνα της, να προωθήσει την ανάπτυξη και να κατοχυρώσει την αλληλεγγύη. Υπάρχουν πολλές προτάσεις για την αντιμετώπιση της κατάστασης, αλλά η ευρωζώνη καρκινοβατεί. Για παράδειγμα η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δεν έχει εξασφαλίσει ακόμη τη χρηματοδότηση των 60 δισ. ευρώ για αναπτυξιακά προγράμματα, που είχε συμφωνηθεί τον Ιούλιο του 2012.

Ορισμένα ελληνικά πολιτικά κόμματα θεωρούν ότι μπορούν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση με μονόπλευρη αποδέσμευση της χώρας από τις υποχρεώσεις της προς την ευρωζώνη και με καταγγελία των δανειακών συμβάσεων. Ταυτόχρονα, αφήνουν ανοιχτό το θέμα της παραμονής στην ευρωζώνη. Η άποψη αυτή είναι εξωπραγματική.

Οι δεσμευμένοι της Ελλάδας δεν απορρέουν μόνο από τα μνημόνια, αλλά και από πληθώρα άλλων ρυθμίσεων, όπως το «Δημοσιονομικό Σύμφωνο» ή το «Ευρωπαϊκό Εξάμνηνο», που ισχύουν για όλες τις χώρες της ΟΝΕ.

Εξουσίες εποπτείας

Σύμφωνα με τους κανόνες αυτών, η ευρωζώνη και η ΕΚΤ έχουν εκτεταμένες εξουσίες εποπτείας, π.χ. ελέγχουν τους προϋπολογισμούς των μελών και μπορούν να αρνηθούν την έγκριση του προϋπολογισμού μιας χώρας, όταν δεν ανταποκρίνεται στους κοινούς δημοσιονομικούς κανόνες. Αποδέσμευση από τους κανόνες αυτούς σημαίνει και αποχώρηση από την ευρωζώνη και αλλαγή νομίσματος.

Ηρωική έξοδος χωρίς σοβαρότατες αρνητικές επιδράσεις για τη χώρα και τους πολίτες της θα ήταν μόνο δυνατή, αν η Ελλάδα είχε την ατζέντα των ΗΠΑ ή της Κίνας.

Η μόνη δυνατή για την Ελλάδα στρατηγική είναι η υποβολή καλά επεξεργασμένων και πειστικών προτάσεων για την υπέρβαση του προβλήματος, η εκπόνηση πολιτικών για την ανάπτυξη με συγχρηματοδότηση της Ένωσης, η εφαρμογή διαρθρωτικών μέτρων για την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας και η συνεχής επίμονη διαπραγμάτευση.

► Πρόβλημα δεν αποτελεί μόνο η αδυναμία της Ελλάδας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της αλλά και η αδυναμία της Ε.Ε. να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ της περιφέρειάς της και του πυρήνα της, να προωθήσει την ανάπτυξη και να κατοχυρώσει την αλληλεγγύη. Υπάρχουν πολλές προτάσεις για την αντιμετώπιση της κατάστασης, αλλά η ευρωζώνη καρκινοβατεί

* πρώην πρωθυπουργός